

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: V. Chișilița)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: Vl. Clima, E. Palanciuc, A. Malfi)

ÎNCHEIERE

20 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Instituția Publică Agenția Servicii Publice a Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Cazacu împotriva Agenției Servicii Publice, persoane terțe Galina Cazacu, Societatea cu Răspundere Limitată „Cazacu Iu.T.” și Banca Comercială „ProCreditBank” Societate pe Acțiuni cu privire la contestarea actului administrativ individual și obligarea radierii înscrierii în registrul bunurilor imobile,

împotriva deciziei din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 14 septembrie 2018, Iurie Cazacu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Publice Agenției Servicii Publice, Departamentul Cadastru, solicitând abrogarea deciziei Departamentului Cadastru privind refuzul de a radia drepturile de gaj în legătură cu stingerea obligațiilor ipotecare și obligarea Departamentului Cadastru de a radia din Registrul bunurilor imobile înscrierea de grevare cu ipotecă a bunului imobil – apartamentul nr. xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. Teilor nr. xxxxx, cu nr. cadastral xxxxx, instituită în favoarea Întreprinderii cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că este proprietarul bunului imobil – apartamentul nr. xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. Teilor nr. xxxxx, cu nr. cadastral xxxxx, care a fost ipotecat în favoarea Întreprinderii cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni.

Reclamantul a menționat că deținând calitatea de debitor gajist, nu are altă posibilitate de a elibera apartamentul său de sub grevarea stabilită în baza contractului de ipotecă nr. M16979/M22709 (A) din 28 iunie 2007, încheiat cu Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni. Or, toate adresările sale către Departamentul Cadastru au fost ignorate de către pârât, care a refuzat să radieze din

Registrul bunurilor imobile ipoteca instituită în favoarea Întreprinderii cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni. Contractul de credit și contractul de ipotecă nr. M16979/M22709 (A) au fost încheiate la data de 28 iunie 2007, cu termenul de rambursare 18 luni, adică până la 28 decembrie 2008.

Partea reclamantă a invocat că în Registrul bunurilor imobile este reflectat că termenul gajului este până la data de 28 decembrie 2008, însă, contrar acestei mențiuni, Agenția Servicii Publice refuză să radieze dreptul de ipotecă instituit asupra imobilului ce aparține cu drept de proprietate reclamantului. Mai mult, s-a reiterat că obligațiile contractuale asumate de Iurie Cazacu cu privire la restituirea creditului au fost executate integral, fapt confirmat prin ordinele de plată pentru perioada anului 2008.

Iurie Cazacu a menționat și faptul că creditorul gajist, Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni, ignorând cerințele art. 473 alin. (3) Cod civil și art. 43 alin. (3) din Legea cu privire la gaj, nu și-a îndeplinit obligația de a înregistra încetarea ipotecii, imediat după executarea obligației garantate.

Reclamantul a evidențiat că, prin decizia Camerei Înregistrării de Stat din 13 iulie 2013, Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni a fost lichidată prin dizolvare în baza deciziei fondatorilor și a fost radiată din Registrul de stat al persoanelor juridice. Conform informației oferite de Banca Comercială „ProCredit Bank” Societate pe Acțiuni, confirmată prin scrisoarea Băncii Naționale a Moldovei, Banca Comercială „ProCredit Bank” Societate pe Acțiuni nu este succesorul de drept al companiei lichidate și nici nu a preluat produsul creditar nr. M16979 din 28 iunie 2007, acordat de Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni. Mai mult, a susținut reclamantul că prin certificatul nr. 20085 din 13 decembrie 2017, Banca Comercială „ProCredit Bank” Societate pe Acțiuni a confirmat faptul că Iurie Cazacu nu are nicio obligație financiară față de bancă. Termenul gajului a expirat încă în anul 2008, dar creditorul gajist nu și-a folosit dreptul la exercitarea dreptului de gaj în termenele și în modul stabilit de legislator, fapt ce confirmă în mod indirect faptul executării contractului de credit.

Prin hotărârea din 07 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată înaintată de Iurie Cazacu a fost admisă; s-a anulat decizia registratorului din cadrul Instituției Publice „Agenția Servicii Publice”, Departamentul Cadastru din 31 iulie 2018 privind refuzul de a radia drepturile de gaj în legătură cu stingerea obligațiilor ipotecare; s-a obligat Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, Departamentul Cadastru să radieze din Registrul bunurilor imobile grevarea cu ipotecă instituită în favoarea creditorului ipotecar Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni asupra bunului imobil - apartamentul nr. xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. Teilor nr. xxxxx, nr. cadastral xxxxx.

Prin decizia din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 26 martie 2019, s-a admis apelul declarat de Instituția Publică Agenția Servicii Publice; s-a casat integral hotărârea din 07 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 10 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-au atras în prezentul proces, în calitate de persoane terțe, Galina Cazacu și Întreprinderea Individuală „Cazacu IU. T.”.

Prin hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Cazacu; s-a anulat decizia

registratorului Agenției Servicii Publice, Departamentul Cadastru din 31 iulie 2018 privind refuzul radierii înregistrării dreptului de gaj în legătură cu stingerea obligației ipotecare; s-a obligat Agenția Servicii Publice, Departamentul Cadastru să radieze din Registrul bunurilor imobile, înscrierea cu privire la grevarea cu ipotecă instituită în favoarea creditorului ipotecar Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni asupra bunului imobil - apartamentul nr. xxxxx, din str. Teilor nr. xxxxx, mun. Chișinău, nr. cadastral xxxxx.

Prin decizia din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Instituția Publică Agenția Servicii Publice a Republicii Moldova.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, citând prevederile art. 1 alin. (2), 3, 14, 17 alin. (1), 25 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ (în vigoare la data depunerii acțiunii), art. 12 alin. (8), 44 alin. (6) din Legea cadastrului bunurilor imobile, art. 28 din Legea cu privire la ipotecă, art. 495, 664 alin. (3) Cod civil (în redacția în vigoare la data depunerii acțiunii), a constatat că Registratorul din cadrul Serviciului Cadastral Teritorial Chișinău în mod neîntemeiat a respins cererea debitorului gajist Iurie Cazacu cu privire la radierea ipotecii, așa cum, concluziile expuse în decizia de refuz, anexată la dosar, sunt neîntemeiate. Sub acest aspect, instanța de apel a subliniat că ipoteca instituită în favoarea creditorului gajist Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni asupra bunului imobil apartamentul nr. xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. Teilor nr. xxxxx, cu nr. cadastral xxxxx, a încetat încă la data de 11 iulie 2013, odată cu lichidarea creditorului gajist. Deci, odată cu lichidarea creditorului gajist Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni, a încetat și dreptul de ipotecă instituit în favoarea acesteia, or, norma art. 664 alin. (3) din Codul civil (în redacția în vigoare la data depunerii acțiunii) stabilește în mod imperativ că obligația se stinge prin lichidarea persoanei juridice.

La fel, instanța de apel a accentuat că, la caz, obligația lui Iurie Cazacu față de Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni, nu a fost transmisă către succesorul creditorului gajist, fapt confirmat prin răspunsul Băncii Naționale a Moldovei nr. 09-02113/61/2597 din 05 iulie 2016, în conținutul căruia s-a indicat că, Banca Comercială „ProCredit Bank” Societate pe Acțiuni, care a primit activele companiei de microfinanțare Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni după lichidarea acesteia din Registrul de stat al persoanelor juridice, a confirmat că contractul de împrumut încheiat cu Iurie Cazacu nu a fost transmis Băncii, și corespunzător, Iurie Cazacu a stins datoria la contractul de credit primit, până la lichidarea creditorului gajist din Registrul de stat al persoanelor juridice. Așadar, instanța de apel a conchis că ipoteca instituită în favoarea creditorului gajist Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni asupra bunului imobil apartamentul nr. xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. Teilor nr. xxxxx, cu nr. cadastral xxxxx, în mod nejustificat, este menținută de către Agenția Servicii Publice.

În această ordine de idei, instanța de apel, analizând concluziile primei instanțe, a conchis că prin menținerea grevării cu ipotecă, fără just temei, ar leza unul dintre atributele esențiale ale dreptului de proprietate și anume a dreptului de dispoziție, situație ce în consecință duce la lezarea dreptului de proprietate al reclamantului asupra bunurilor sale, drept protejat de art. 46 din Constituție și art. 1 Protocolul Adițional 1 la CEDO.

În consecință, instanța de apel a învederat că, criticile formulate de către Agenția Servicii Publice precum că radierea voluntară a dreptului de ipotecă poate opera doar

cu acordul titularului dreptului de gaj/ipotecă sau prin hotărâre judecătorească sunt neîntemeiate, deoarece derivă din interpretarea defectuoasă și subiectivă a normelor legale.

De asemenea, instanța de apel a precizat că nu pot fi reținute nici argumentele apelantei referitor la faptul că pentru radierea ipotecii este necesar acordul titularului dreptului, ori, după cum s-a constatat pe parcursul judecării cauzei, Întreprinderea cu Capital Străin „ProCredit” Societate pe Acțiuni a fost lichidată și, prin urmare, prezentarea unui astfel de acord este imposibilă.

La 16 ianuarie 2020 Instituția Publică Agenția Servicii Publice a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârilor judecătorești, cu pronunțarea uni noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, din motiv că instanța de apel la examinarea cauzei a interpretat eronat legea și a apreciat greșit probele administrate la dosar.

Partea recurentă a susținut că instanța de apel a determinat incorect obiectul probațiunii, stabilind astfel incomplet circumstanțele de fapt ale pricinii.

Recurenta a mai precizat că nu poate fi reținută nici ipoteza instanței de apel precum că nu este necesar consimțământul titularului dreptului care urmează a fi radiat dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat, întrucât pentru dreptul de ipotecă/gaj nu a fost instituit un termen. Termenul corespunde doar restituirii creditului. În opinia recurente, nici lichidarea persoanei juridice nu constituie temei de radiere a dreptului de ipotecă al acestuia, în condițiile când art. 96 alin. (1) Cod civil, prevede că activele persoanei juridice cu scop lucrativ dizolvate care au rămas după satisfacerea pretențiilor creditorilor sunt transmise de lichidator participanților proporțional participațiunii lor la capitalul social. Acte, din care ar rezulta către cine a fost repartizată creanța ce reiese din dreptul de ipotecă, nu au fost prezentate.

La 17 februarie 2020 Iurie Cazacu a înregistrat referință la cererea de recurs depusă de Instituția Publică Agenția Servicii Publice a Republicii Moldova, solicitând respingerea recursului ca nefondat cu menținerea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel.

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate prin prisma argumentelor expuse în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova. În conformitate cu art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258, alin. (3) al Codului administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Codului

administrativ.

Prin urmare, legalitatea procedurilor, care au urmat după punerea în aplicare a Codului administrativ se vor verifica prin prisma Codului administrativ și aici instanța de recurs cu referire la termenul de depunere a recursului reține că conform art. 245, alin. (1) din Codul administrativ recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Potrivit art. 245, alin. (2) din Codul administrativ motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 13 noiembrie 2019, notificată Instituției Publice Agenția Servicii Publice la 30 decembrie 2020 (f.d. 187)

Instituția Publică Agenția Servicii Publice în conformitate cu prevederile art. 245 din Codul administrativ a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs la data de 16 ianuarie 2020, în termen.

Fiindcă fondul cauzei a fost examinat prin prisma Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 și prevederilor din Codul de procedură civilă, instanța la soluționarea recursului se va conduce tot de aceste prevederi.

Astfel, examinând temeiurile recursului depus de Instituția Publică Agenția Servicii Publice în raport cu materialele cauzei de contencios administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că Instituția Publică Agenția Servicii Publice a indicat argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanța de apel a apreciat înscrisurile probatorii și a constatat circumstanțele cauzei. Nu pot fi reținute ca temei de admisibilitate aceste argumente, deoarece țin de reaprecierea probelor, fapt inadmisibil în recurs.

Conform regulilor din Secțiunea a 2-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2 - a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului constată că argumentele invocate în recurs nu poate constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acesta nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432, alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau

aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Instituția Publică Agenția Servicii Publice asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează, că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului Instituției Publice Agenția Servicii Publice la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate de către instituția recurentă nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Instituția Publică Agenția Servicii Publice, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Instituția Publică Agenția Servicii Publice, inadmisibil.

În conformitate cu art.193, art. 195, art. 230 și art. 258, alin. (3) din Codul administrativ, art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Instituția Publică Agenția Servicii Publice se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan